

Boende, regional fördelning och tillgång till bil

LO/Löne- och välfärdsenheten - juni 2000
Sven Nelander/Elisabeth Lönnroos

Rapportens innehåll

Rapporten ger grundläggande fakta om boende, bilinnehav och var i landet olika grupper av löntagare bor. Information om detta är viktigt för att förstå olika gruppers livssituation och för att diskutera effekter av olika förändringar - som till exempel höjda bensinpriser, ändrad beskattning av boende eller regional-politiska insatser för att öka tillgängligheten till den nya informationstekniken.

Vi beskriver förhållandena under 1990-talets andra hälft (fram till 1997) men gör också tillbakablickar till början av 80-talet och slutet av 60-talet. Materialet bygger på bearbetningar som LO gjort av statistiska centralbyråns undersökningar av levnadsförhållandena. Jämförelser görs också med låginkomstutredningen år 1968.

I rapporten belyses främst följande frågeställningar:

- var bor medlemmarna i LO, TCO och SACO? Hur är de fördelade på storstäder, andra större städer, mindre kommuner och glesbygd?
- hur stor del av medlemmarna bor i småhus, bostadsrätt eller i lägenhet med hyresrätt?
- i vilken utsträckning har man bil?

Var i landet bor man?

En viktig bakgrund för förståelsen av olika gruppers levnadsvillkor är den regionala fördelningen - det vill säga var i landet man bor. Här finns mycket stora skillnader mellan LO-, TCO- och SACO-medlemmar.

SACO-medlemmarna är starkt koncentrerade till storstadsområdena Stockholm, Göteborg och Malmö, medan LOs medlemmar är mycket mera jämnt fördelade mellan olika delar av landet. TCO-medlemmarna intar en mellanställning i det här avseendet. Som framgår av tablan bor nästan hälften av SACO-medlemmarna (49 procent) i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö, jämfört med endast knappt var fjärde LO-medlem (24 procent).

Tablå 1 Medlemmarnas fördelning på olika regioner. Procent.

	LO	TCO	SACO	Samtliga anställda
Stor-Stockholm	12	22	28	21
Göteborg och Malmö	12	16	21	15
Övriga större kommuner	40	38	31	37
Södra mellanbygden	23	14	13	17
Norra tätbygden	7	6	4	5
Norra glesbygden	6	4	3	5
	100	100	100	100

Det är befolkningstätheten i respektive kommun som avgör till vilken region kommunen hänförs. I det som i tablå 1 kallas "södra mellanbygden" - där en relativt sett hög andel LO-medlemmar bor - ingår i första hand kommuner med mellan 27 000 och 90 000 invånare inom tre mils avstånd från kommuncentrum.

Vad gäller regional fördelning har det varit relativt små förändringar sedan 1980. I så fall är det i den riktningen att skillnaderna mellan de olika grupperna har förstärkts något.

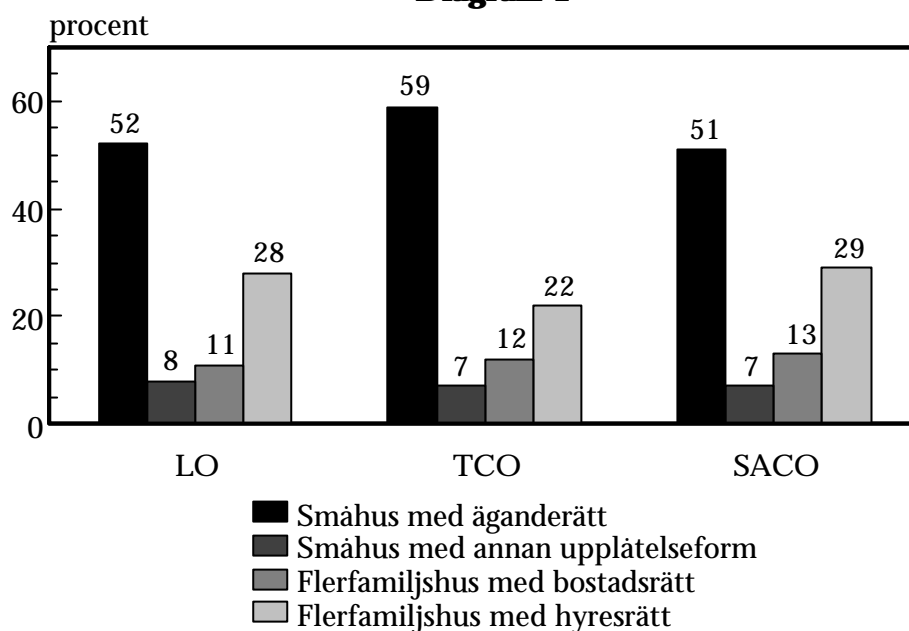
Hur man bor

LOs medlemmar fördelas på olika boendeformer enligt följande:

- småhus med äganderätt 52 %
- småhus med annan upplåtelseform (bostads-/hyresrätt) 9 %
- flerfamiljshus med bostadsrätt 11 %
- flerfamiljshus med hyresrätt 28 %

Skillnaderna mellan LO, TCO och SACO är förhållandevis små. Detta framgår av diagram 1. Detta belyses också i tabell 1 i bilagan, där också siffror anges för hela gruppen löntagare.

Hur man bor
Procent i olika boendeformer
Diagram 1

Det finns anledning att tro att skillnaderna vad gäller boendeformer är stora mellan olika familjetyper. Tablå 2 bekräftar att så är fallet. För samboende ökar andelen som bor i ägt småhus starkt med antalet barn. Bland ensamstående med barn är det dock förhållandevis ovanligt att man bor i småhus. En mera utförlig beskrivning av fördelningen på olika boendeformer ges i tabell 2 i bilagan.

Tablå 2 Boende i småhus med äganderätt. Procent.

	Andel som bor i småhus med äganderätt (%)			Andel som bor i flerfamiljshus med hyresrätt (%)		
	LO	TCO	SACO	LO	TCO	SACO
Samboende						
utan barn	57	64	52	24	17	31
med 1 barn	59	72	62	22	15	20
med 2 barn	69	76	73	15	10	10
med 3 barn eller fler	81	83	80	10	5	3
Ensamstående						
utan barn	26	18	15	47	51	55
med barn	24	33	..	53	49	..

..Antalet i urvalet alltför litet.

Bostadsbeståndet har vad gäller hustyp och upplåtelseform mycket olika sammansättning i storstäderna och andra delar av landet. I storstadsområdena

finns en betydligt lägre andel småhus än i mindre tätbefolkade områden. Det är som vi kan se i tablå 3 nedan *i Stockholmsregionen som skillnaderna mellan arbetare och tjänstemän är störst*. Den begränsade tillgången till småhus trissar upp priserna, och man får en mycket tydlig fördelning på boendeformer efter inkomst.

Man kan vända på resonemanget och konstatera att i många delar av landet finns ett mycket begränsat utbud av lägenheter i flerfamiljshus. Det alternativ som står till buds är småhus, även i de fall man hellre skulle vilja ha en lägenhet i flerfamiljs-hus. Skillnaderna mellan olika yrkes- och socialgrupper återspeglas då istället vanligtvis i priset på småhuset. Boendeformer för arbetare och tjänstemän i olika delar av landet redovisas mera detaljerat i tabell 3 i bilagan.

Tablå 3 Boendeformer för LO-, TCO- och SACO-medlemmar i olika regioner.

	Andel som bor i småhus med äganderätt (%)			Andel som bor i flerfamiljshus med hyresrätt (%)		
	LO	TCO	SACO	LO	TCO	SACO
Stor-Stockholm	23	41	37	52	37	38
Göteborg och Malmö	38	52	49	37	28	31
Övr. större kommuner	53	62	57	27	18	25
Södra mellanbygden	61	75	64	20	12	17
Norra tät- och glesbygden	70	72	55	16	12	27
Hela landet	52	59	51	28	22	29

Vilka förändringar har då skett? Resultaten visar att *sedan början av 80-talet* har andelen LO-medlemmar som bor i småhus med äganderätt ökat från 43 till 52 procent, medan andelen som bor i hyreslägenhet minskat från 38 till 28 procent. Även bland TCO-medlemmar har andelen som bor i eget småhus ökat (från 54 till 59 procent). Bland SACO-medlemmar har däremot denna andel minskat klart (från 59 till 51 procent).

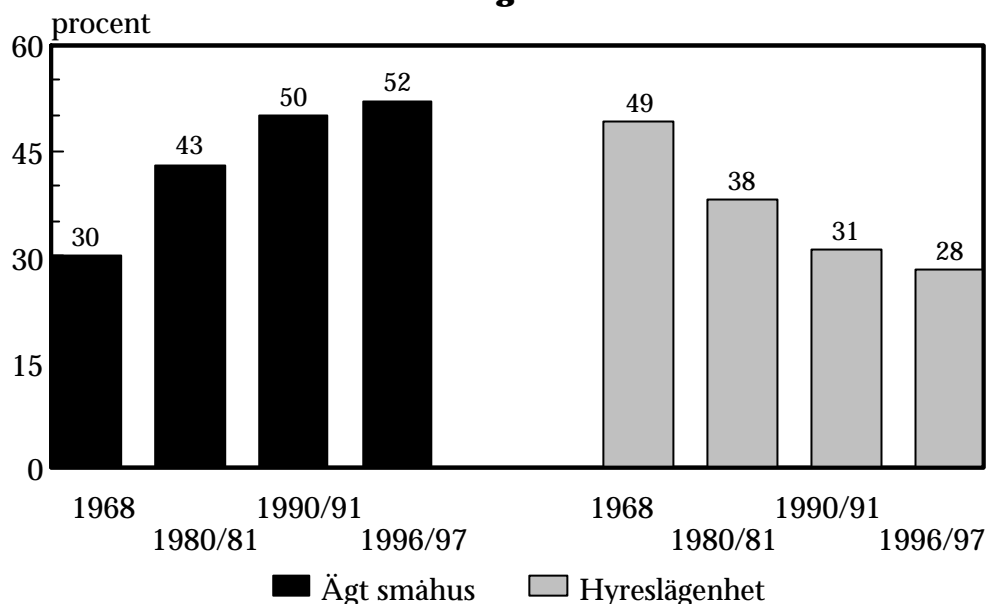
Slutsatsen är alltså att skillnaderna mellan medlemmar i LO, TCO och SACO vad gäller boendeform har minskat kraftigt.

Vad gäller LO-medlemmar kan vi gå *ända tillbaka till år 1968*. I diagram 2 ser vi vad som har hänt. Andelen som bor i ägt småhus har ökat med ungefär 20 procentenheter sedan 1968, medan andelen i hyreslägenhet har minskat i mot-

svarande män.

Andel LO-medlemmar som bor i ägt småhus respektive hyreslägenhet

Diagram 2

Tillgång till bil

Av stor betydelse för möjligheterna till förvärvsarbete överhuvudtaget, och vilka jobb man kan söka, är de färdsätt man kan använda för sina arbetsresor. De som bor på en ort med dåligt utbyggd kollektivtrafik och inte kan använda bil för sina arbetsresor har en mycket begränsad arbetsmarknad att tillgå. De arbeten som då är tänkbara måste ligga inom gång- eller cykelavstånd. De som å andra sidan har tillgång till bil har oftast ett stort antal arbetsplatser som är möjliga att nå inom rimlig tid.

De allra flesta hushåll idag har bil. Det framgår av tablå 4 att bland både arbetare och tjänstemän har 9 av 10 anställda tillgång till bil. Siffran för LO är 87 procent.

Skillnaderna mellan LO, TCO och SACO är alltså små vad gäller andelen som har tillgång till bil. Däremot är bilarna olika dyra.

Om man gör en indelning av LO-medlemmarna efter familjetyp finner man att andelen med tillgång till bil är omkring 95 procent bland gifta/samboende med eller utan barn, ungefär 70 procent bland ensamstående utan barn och ungefär 65 procent bland ensamstående med barn.

Tablå 4 Har tillgång till bil. Procent.

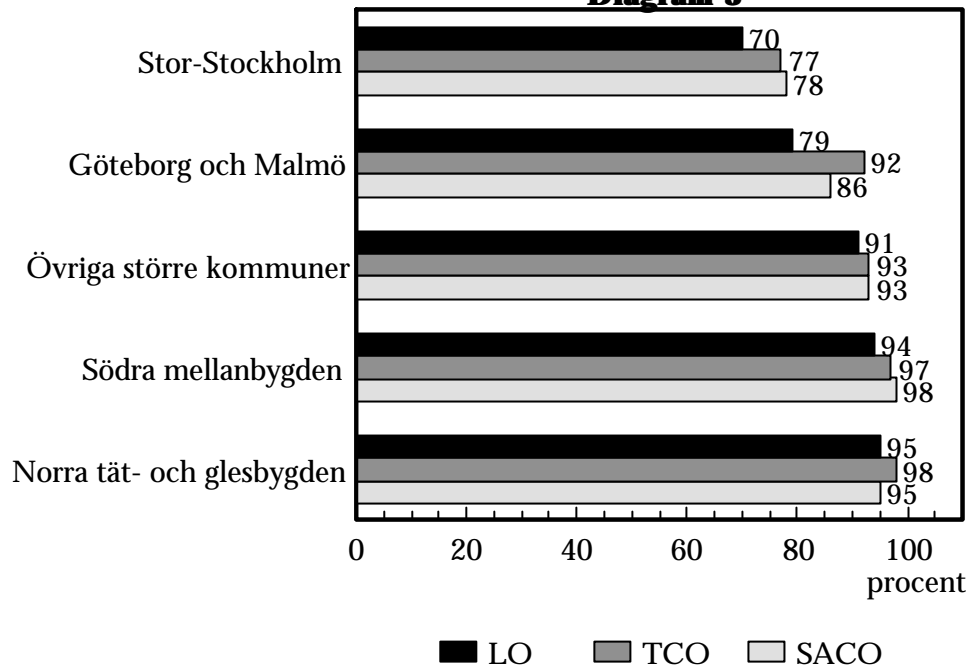
	LO	TCO	SACO
Samboende			
utan barn	95	97	91
med 1 barn	95	97	96
med 2 barn	97	98	97
med 3 barn eller fler	97	98	98
Ensamstående			
utan barn	71	66	70
med barn	64	73	..
Samtliga	88	90	88

.. Antalet i urvalet alltför litet.

När man ser på siffrorna i tablan ovan bör man tänka på att medlemmarna i LO, TCO och SACO är mycket olika regionalt fördelade. Som framhållits tidigare bor nästan hälften av SACO-medlemmarna i storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö (vilka har den bäst utbyggda kollektivtrafiken), jämfört med endast knappt 25 procent av LO-medlemmarna. Av LO-medlemmarna bor sammanlagt 36 procent i H-regionerna 4, 5 och 6 (Södra mellanbygden, Norra tätbygden och Norra glesbygden), vilket kan jämföras med 20 procent av SACO-medlemmarna.

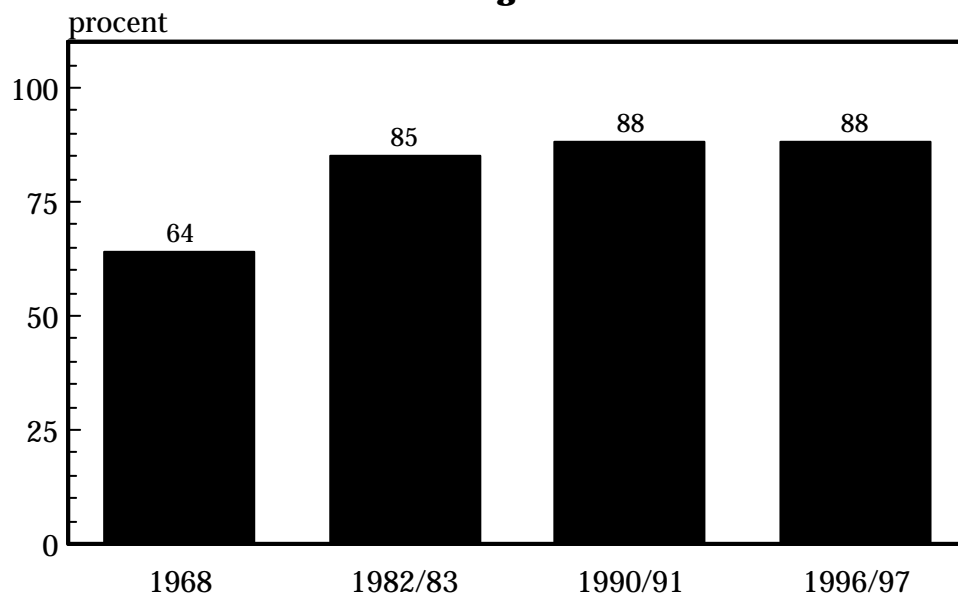
Vilka regionala skillnader som finns speglas i diagram 3. Andelen som *inte* har tillgång till bil är allra högst (30 procent) bland LO-medlemmar i Stor-Stockholm. I Göteborgs- och Malmöregionernas sammantagna är motsvarande andel ungefär 20 procent. Utanför Stockholmsregionen är det genomgående mindre än 10 procent som saknar bil.

Har tillgång till bil Diagram 3

Hur har då andelen med bil *förändrats*? Vi kan här gå tillbaka till slutet av 1960-talet. Andelen LO-medlemmar som har tillgång till bil ökade med så mycket som ungefär 20 procentenheter mellan 1968 och 1982/83 - men har därefter varit förhållandevis oförändrad.

Andel LO-medlemmar som har tillgång till bil Diagram 4

I slutet av 1960-talet *levde vi i ett samhälle som såg mycket annorlunda ut än idag.* Den mest avgörande förändringen är att kvinnorna nu förvärvsarbetar i en helt annan omfattning än tidigare. Sedan 1968 har antalet anställda kvinnor ökat med ungefär 750 000. Men inte bara andelen kvinnor som förvärvsarbetar har ökat utan också kvinnornas genomsnittliga arbetstider. Vi har fått en övergång från korta deltid till långa deltid, och under de senaste tjugo åren även en övergång från deltid till heltid. Det kraftigt ökade förvärvsarbetet bland kvinnor har inneburit en omvälvande förändring, vars fulla betydelse och räckvidd det kan vara svårt att riktigt inse. Att kunna förena förvärvsarbetet med familj och barn, liksom med andra viktiga delar i livet, blir en uppgift som människor ställs inför. I det här sammanhanget spelar bilen självfallet en mycket viktig roll.

TABELLBILAGA

Tabell 1. De anställdas fördelning på olika boendeformer. Procent.

	LO	TCO	SACO	Samtliga anställda
Småhus med äganderätt	52	59	51	53
Småhus med annan upplåtelseform (bostadsrätt/hyresrätt)	9	7	7	8
Flerfamiljshus med bostadsrätt	11	12	13	12
Flerfamiljshus med hyresrätt	28	22	29	27
Summa	100	100	100	100

Tabell 2. Boendeformer för LO-, TCO- och SACO-medlemmar i olika familjetyper. Procent.

	Andel som bor i småhus med äganderätt	Andel som bor i småhus med annan upplåtelseform	Andel som bor i flerfamiljshus med bostads-rätt	Andel som bor i flerfamiljshus med hyres-rätt	Summa
Sambo utan barn					
LO	57	9	10	24	100
TCO	64	6	12	17	100
SACO	52	6	10	32	100
Sambo med 1 barn					
LO	59	10	9	22	100
TCO	72	6	7	15	100
SACO	62	10	8	20	100
Sambo med 2 barn					
LO	69	9	7	15	100
TCO	76	7	7	10	100
SACO	73	11	6	10	100
Sambo med 3 barn					
LO	81	6	3	10	100
TCO	83	10	2	5	100
SACO	80	10	7	3	100
Ensamst utan barn					
LO	26	7	20	47	100
TCO	18	4	27	51	100
SACO	15	4	26	55	100
Ensamst med barn					
LO	24	16	7	53	100
TCO	33	11	7	49	100
SACO	..	..	..	..	..

.. Antalet i urvalet alltför litet.

Tabell 3. Boendeformer för LO-, TCO- och SACO-medlemmar i olika regioner. Procent.

	Andel som bor i småhus med äganderätt	Andel som bor i småhus med annan upplåtelseform	Andel som bor i flerfamiljshus med bostadsrätt	Andel som bor i flerfamiljshus med hyresrätt	Summa
Stor-Stockholm					
LO	23	5	20	52	100
TCO	41	6	16	37	100
SACO	37	6	19	38	100
Göteborg och Malmö					
LO	38	10	15	37	100
TCO	52	6	15	27	100
SACO	49	9	11	31	100
Övriga större kommuner					
LO	54	9	10	27	100
TCO	62	8	12	18	100
SACO	57	6	13	24	100
Södra mellanbygden					
LO	61	12	7	20	100
TCO	75	6	7	12	100
SACO	64	11	8	17	100
Norra tät- och glesbygden					
LO	70	8	6	16	100
TCO	72	8	8	12	100
SACO	56	7	10	27	100